

HIMMLEROVA

ZPOVĚĎ

Copyright © by Christopher Macht, Warszawa 2022
Copyright © for the Polish edition by Dressler Dublin Sp.
z o.o.,
Copyright © for the Czech edition by Alpress s.r.o., 2025
Translation © Monika Vítová, 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Tento text je i přes svůj paradokumentární charakter
literární fikce.

Z polského originálu SPOWIEDŹ HIMMLERA
vydaného v roce 2022 nakladatelstvím Bellona
přeložila Monika Vítová
Redakční úprava Lukáš Foldyna
Zdroje ilustrací: Wikimedia Commons.
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,
2025
shop@alpress.cz
Vydání první

ISBN 978-80-7695-539-4

Tak to nemělo být...

*Tento příběh se měl odehrát úplně jinak. Byl jsem druhým mužem německé říše. Ale v mé hlavě se zrodil mnohem odvážnější plán. Chtěl jsem vyštípat Hitlera a sám se postavit do jejího čela. To se bohužel nestalo... Můj osud se odvíjel úplně jinak. A většina historických tajemství zůstala obestřena mlhou. Teprve až za chvíli se tato mlha roze-
stoupí a vše se vyjasní. A všechno bude najednou tak jasné, že toho nechci být svědkem. Ať se to tedy všechno stane, ovšem až po mé smrti...*

Heinrich Himmler

Himmler byl hnacím motorem nacistické mašinérie teroru.

Tajný rozhovor s Himmlerem

Heinrich Himmler si mnoho let vedl deníky, do kterých si pečlivě zapisoval vše, co se dělo v jeho životě. Až dosud však nikdo netušil, že se několik dní před jeho smrtí odehrál rozhovor, ve kterém odkryl celou pravdu o svých činech – včetně vyprávění o koncentračních táborech, jejichž strůjcem v národně socialistickém Německu byl právě on. Ten druhý po Hitlerovi, jeden z nejdůležitějších národních socialistů třetí říše, po sobě zanechal zápis rozhovoru, který až nyní spatří světlo světa. A nestalo by se to bez přičinění jistého příslušníka SS. To právě on mě spiklenecky přemluvil k setkání na okraji jednoho z bavorských měst. Sešli jsme se v nejmenovaném hostinci, kde jsem se při pokrmu zvaném Leber Berliner Art, tedy telecích jatýrkách, kterým se v Polsku, neznámo proč, říká játra po bavorsku, podávaných s cibulí, jablky a paprikou, a dvou půllitrech piva, seznámil s jeho minulostí.

Když jsem se dozvěděl, že byl ten šedovlasý muž v minulosti příslušníkem SS, nejprve jsem chtěl velmi rychle naše setkání ukončit. Až když na stůl položil zašedlou, tlustou

obálku formátu A4, rozhodl jsem se zůstat, protože jsem byl zvědavý na její obsah.

Nezeptal jsem se hned, co v ní je. Nezávazně jsme hovořili o všem a o ničem – o počasí a o tom, jak moc chutná byla ta jatýrka, která nám naservírovali. Můj pocit z toho povídání byl o to víc zvláštní, že jsem toho člověka nikdy předtím neviděl. „Chovejme se tak, jako bychom se znali odjakživa“ – tato slova, která řekl na začátku našeho setkání, mi doteď znějí v uších. V jednu chvíli stařík po zdvořilé konverzaci vstal od stolu a s tajemným úsměvem na rtech se se mnou rozloučil a přitom vyslovil prosbu, abych zaplatil účet. Výměnou jsem si měl vzít obálku, kterou přinesl. V tu chvíli jsem netušil, že se uvnitř nacházejí zápisky z tajného rozhovoru se samotným Reichsführerem SS Heinrichem Himmlerem...

Zadržení druhého muže Říše po Hitlerovi

Koncem dubna 1945 se všechno v životě Heinricha Himmlera začalo hroutit jako domeček z karet. V jeden jediný okamžik ho Hitler odvolal ze všech funkcí, které vykonával ve třetí říši, dokonce mu i zrušil členství v NSDAP...

8. května 1945 se tehdy již bývalý Reichsführer SS rozhodl oholit knír a dát si přes oko pásku, aby ho nikdo nepoznal. Jen brýle si nechal stejné. K tomu měl u sebe doklady – přesněji řečeno vojenskou knížku – na jméno Heinrich Hizinger, funkcionář Geheime Feldpolizei. Pak se spolu s nejbližšími spolupracovníky, čtrnácti esesmany ve čtyřech automobilech, vydal ze severního Německa do Bavorska a doufal, že se ho spojencům nepodaří dopadnout – Himmler byl totiž v danou chvíli asi nejhledanějším německým zločincem na světě. Cestovat za situace, kdy po něm intenzivně pátraly spojenecké tajné služby a rozesílaly fotky Himmlera vojenským posádkám v celém okupovaném Německu, bylo mimořádně nebezpečné. Ale on už neměl na výběr... V několika dalších dnech se Himmlerova skupina přesouvala směrem na jih a předstírala, že

Himmler se ve dnech vojenské porážky Německa snažil uniknout pod falešnou identitou. Aby ho nepoznali, oholil si charakteristický knírek. Takto byl vyfocen po spáchání sebevraždy pomocí ampulky s kyanidem, kterou měl ukrytou v ústech a rozkousl ji.

jde o demobilizovaný oddíl Geheime Feldpolizei¹. Přespávali na nádražích, pod širým nebem a u zemědělců, na které cestou náhodně natrefili. Himmler se domníval, že se dříve či později spojenci začnou hádat se Sověty a pak se na scéně objeví on s prohlášením, že je připraven bojovat spolu s nimi proti bolševikům... A než ta chvíle nastane, chtěl se skrývat. Ovšem za okupačních podmínek se to ukázalo být velmi složité. V určitém momentě jeho konvoj dorazil k ústí Labe. Neměli jinou možnost než tam nechat vozidla a dostat se na druhou stranu řeky bez nich. Pomohli jim přitom rybáři, samozřejmě za tučnou odměnu. Dále už pak museli pěšky.

21. května 1945 Himmlera spolu se dvěma společníky zadrželi Britové na kontrolním místě (bodě) v Bremervörde v Dolním Sasku, a odtud byl převezen do 31. civilního výslechového tábora v Barnstedtu, nedaleko Lüneburgu. V té době ještě spojenci netušili, koho mají ve svých rukou... V táboře se Himmler, stejně jako jiní zatčení, musel postavit do řady složené z vězňů a jiných vojenských zajatců, kteří byli spojencům podezřelí. Každý čekal na výslech, při kterém měl možnost vysvětlit, kdo je, co dělal a proč by měl být z tábora propuštěn.

Tábor, ve kterém se Himmler ocitl, řídil kapitán Thomas Selvestr. On vedl rutinní výslechy a vypytoval se

¹ Tajná polní policie byla policejní službou wehrmachtu. Podle služebního řádu tajné polní policie k jejím úkolům patřilo odhalování a potírání všech činností ohrožujících společnost a stát, zejména špionáže, zrady, sabotáže, nepřátelské propagandy a rozvratu v operačních podmínkách. Patřilo sem například sledování tisku a styků vojáků mezi sebou a s civilním obyvatelstvem, přijímání opatření k zamezení nepřátelských akcí zpravodajských služeb, kontrola, průzkum nálad a postojů, získávání důvěryhodných osob a dalších relevantních zdrojů informací.

zadržených na jméno, příjmení a důvody jejich pobytu na tomto místě. A právě on se doslechl, že mezi stojícími v řadě se tři muži chovají arogantně a všichni žádají, aby se mohli rychle setkat s velitelem. To okamžitě vzbudilo Selvestrovu zvědavost. Doposud se zadržení snažili co nejméně na sebe upozorňovat, protože doufali, že díky tomu budou rychle z tábora propuštěni. A tady se situace zdála být úplně opačná...

Kapitán rozkázal přivést celou trojici do svých kasáren. Když vešli dovnitř, Selvestr spatřil dva vysoké, dobře stavěné vojáky a jednoho podstatně nižšího člověka s páskou přes levé oko. Prikázal oba čahouny zavřít a zakázal s nimi komukoliv hovořit. Naopak třetího zatčeného, který se zdál být jejich velitelem, si ponechal v kasárnách. Jakmile byli ti dva odvedeni, člověk s páskou přes oko si ji sundal, nasadil brýle bez obrouček a řekl tichým, chladným hlasem:

„Ich bin SS-Reichsführer Heinrich Himmler.“² Kapitánovi Selvestrovi naskočila husí kůže po celém těle...

Velitel tábora podal hlášení svým nadřízeným. Aby měli jistotu, že je Himmler opravdu tím, za koho se vydává, prikázali mu Britové, aby se podepsal. Šéf SS to odmítl, a teprve až když mu slíbili, že kartičku s jeho podpisem zničí ihned poté, co ji porovnájí s jiným dokumentem podepsaným Himmlerem, souhlasil. Domněnky se potvrdily – byl to jeden z největších a nejhledanějších válečných zločinců. Následně Himmlerovi prikázali, aby se svlékl donaha, poté jej prohledali od podpaží až po konečník ve snaze najít ampulku s jodem. Nic takového nenašli. Jen v uniformě měl malou, kovovou kapsli s průhlednou tekutinou. Když ji Himmlerovi ukázali, tvrdil, že je to přípravek proti bolesti žaludku.

² Překl. „Jsem šéf SS Heinrich Himmler“.

Pak nastal čas na prohlídku jeho vlasů. Ani v nich nic nenašli. Bylo s podivem, že Britové nepřikázali Himmlerovi, ať otevře ústa, aby zkontrolovali, jestli v nich neskrývá kyanidovou kapsli. Namísto toho se ho zeptali, jestli nemá hlad a nechce něco sníst. Šéf SS s tím samozřejmě souhlasil a o něco později mu přinesli čaj a sendviče z tlustě nakrájeného chleba. Šlo jim o to, aby během jídla vynadal jed z úst, pokud by něco takového v ústech měl. To se ale nestalo. Himmler sendvič s chutí snědl, aniž by přitom z úst vytáhl něco podezřelého.

Následně se Himmler měl obléci. Ovšem ne do své uniformy, ale do britské. Zatčený se proti tomu tvrdě ohradil. „Mám svou čest!“ vykřikoval a do toho rozhodným tónem pravil: „Znám váš ďábelský plán! Obléknete mě do britské uniformy, abych se později stal hlavním hrdinou spojecké propagandy! Na to zapomeňte!“ Nakonec si oblékl jen košili, spodní prádlo, ponožky a zabalil se do deky.

Himmler

v rukou Angličanů

#hra s pytle a potkanem

*A*čkoliv byl dle kalendáře květnový večer, vypadalo to na mimořádně chladnou noc. Toho dne mu britský důstojník ještě jednou přikázal svléknout se donaha. Vůči člověku, který dosud zastával nejvyšší státní funkci ve třetí říši, to nebylo zrovna přátelské chování. Přesto rozkaz pokorně splnil a svlékl si šaty. Vždy byl pedant a spojenec-ké příkazy na tom nemohly nic změnit. Každý, kdo ho jen trochu znal, rychle poznal, že je to perfekcionista, který dbá na každý drobný detail! Dříve byl známý tím, že měl brýle bez obrouček, které nosil na řetízku. K tomu měl precizně upravený knír, nepřiliš široká ramena a krátké, perfektně zastřižené vlasy. Dnes však z tohoto ideálního obrazu nezůstalo skoro nic. Ted' byl Himmler jen stín člověka, který připomínal spíše uzlíček nervů než donedávna všemocného šéfa SS.

Přišel čas výsledku, který měl vést důstojník britské rozvědky Steve Morrison. Předtím si ještě Angličan stihl přečíst krátkou rešerši na téma Himmlera a obsah jeho složky, po léta shromažďovaný tajnou službou Jeho královské Výsosti. Nejvíce agenta upoutala krátká poznámka

zapsaná na základě výpovědí Himmlerových sousedů z mládí, kteří ještě v době války prchli do Anglie: – Vždy byl takový slušný. Nestalo se, že by nepozdravil, nepopřál „dobrý den“. Navíc to byl příjemný, upravený chlapec, který pravidelně chodil do kostela. Jak je možné, že se z tohoto milého mladíka stal strůjce největších zvěstev páchaných za dob vlády národních socialistů? Není to tak dávno, co se vždy uklonil a přátelsky nás pozdravil, a teď toto... Neustále se dočítáme, kolik krutosti se v něm skrývalo. Je to šok a těžko tomu uvěřit! – prohlásil jeden z jeho bývalých sousedů.

– Při přípravě na náš rozhovor jsem si prošel vaši složku. Vyplývá z ní, že jste byl vychován v katolické, slušné rodině... – řekl Morrison, když k němu přivedli Himmlera.

– No a? – *odvětil Himmler s obdivuhodným klidem a zároveň chladem v hlase.*

– A nedokážu pochopit, jak se z tak spořádaného člověka mohl stát takový zločinec!

– Vážený pane... – na tváři Himmlera se objevily drobné rudé skvrny, které se rychle začaly zvětšovat... – Měl byste vědět, že nemluvíte s Angličanem. Proto si můžete odpustit, abych tak řekl, suchý britský humor... Ptejte se na konkrétní věci. Važme si vzájemně svého času. Nejsem žádný první lepší pěšák, jsem jedna z nejvýznamnějších postav Říše, druhý muž po Hitlerovi!

– Chcete si se mnou hrát? Prosím, směle do toho. Položím vám konkrétní otázku a rovněž očekávám konkrétní odpověď.

– Thank you, jak říkáte vy! Jsem jedno ucho...

– Co tedy vedlo spořádaného člověka, vychovaného v duchu katolicismu, k tomu, že v sobě probudil bestii, která šířila násilí a budovala koncentrační tábory, továrny na smrt?

Himmler upadl do jakéhosi zamyšlení. Dobré čtyři minuty nepronesl ani slovo, jen zíral na poněkud špinavý, zažloutlý strop kasáren, do kterých ho Brit přišel vyslechnout.

Po chvíli ticha agent zvedl obočí a s náznakem přísnosti v hlase ho pobídl, aby si uvědomil, kde se nachází.

– Herr Himmler, slyšíte mě?

– Co? Jestli slyším?! Ach tak, samozřejmě, slyším – odpověděl.

Himmler setrval ve svých úvahách a pak pokračoval:

– Netuším, o jaké továrny na smrt vám jde...

– Herr Himmler... To myslíte vážně?! A přitom jste mě před chvílí žádal, abych přestal s anglickým humorem... Přesto mi teď servírujete nacistický humor nejtěžšího kalibru. Takto se daleko nedostaneme...

Z výrazu tváře britského agenta se dalo jasně vyčíst, že tento muž neblafuje, což Himmler přečetl velmi rychle:

– Dobře. Začněme tento rozhovor ještě jednou. Co ode mě očekáváte?

– Nic konkrétního, Herr Himmler. Jednoduše nás zajímá pravda. Nic víc.

– A já vám přece říkám, že nevím nic o žádných továrnách na smrt, vážený důstojníku anglické rozvědky!

– Herr Reichsführer, Herr Himmler... Nenapadá vás, co je v tom balíčku?

– Ne. To netuším. Mohu se jen domnívat, že tam jsou nějaké laskominy, které mě mají motivovat k větší výřečnosti. Nebo ne?

Anglický agent se hlasitě rozesmál. Himmler si připadal, jako by mu někdo plivl přímo do obličeje. Angličan si toho nevšiml a pokračoval:

– Až doted' jsme si hráli na kočku a myš. Já jsem kladl otázky a vy jste se vyhýbal odpovědím. Nyní vsadíme na osvědčenější metody. Možná je jako nejvýznamnější příslušník SS dobře znáte. Takže od této chvíle, pokud byt' jen jednou zalžete, dopřejeme si středověkou zábavu. A nebude se jednat o dříve zmiňovanou hru na kočku a myš. Tentokrát se na hracím poli objeví potkan. Víte, jak funguje tato zábavná taškařice?

– Omlouvám se, Morrisone, ale raději bych to tu neprobíral....

– To jsem si myslel. Nicméně pro jistotu vám připomenou, o co při té hře jde. Myslím, že vás to bude motivovat k větší otevřenosti během našeho výslechu....

Angličan se zahleděl Himmlerovi zpříma do očí a pokračoval:

– Můj pobočník právě přinesl jistý balíček. Uvnitř je velký pytel a nočník. Navíc je tam i jisté sympatické zvíře, a to potkan. Jakmile zalžete, svážeme vám ruce a na nohy vám dáme pytel, který zavážeme provazem. Pak do pytle pustíme ono zvíře a začneme do něj kopat. V dané situaci bude potkan hledat místo, kudy by unikl. A rychle ho najde, protože ten potkan se

vám takříkajíc – a tady se jako důstojník ozbrojených sil Jeho Veličenstva omlouvám za svůj slovník – zanoří hluboko do... zadku.

Himmler se otrásl. Zjevně si tu scénu představil...

– Ještě bych dodal, že tím „zábava“ nekončí. Jakmile znovu zalžete, stejný potkan bude vhozen do onoho šedivého nočníku, který bezpochyby vidíte. Následně vás na ten nočník posadím. Poté vezmu zapalovač a začnu nočník zahřívat. Situace se bude opakovat. Zvíře začne hledat únikovou cestu a schová se do jediného možného otvoru, který je ve – ehm, promiňte mi, že to tak řeknu – ve vašem zadku!

Tato slova už byla na hodnostáře třetí říše přespříliš. Himmler začal přímo před sebe zvracet, přestože doposud vykazoval relativní klid a sebeovládání.

– Můžete být klidný, pane Himmlere. Jsem anglický džentlmen. Stačí, když nebudete lhát, a pak se to ubohé zvíře nepodívá do vašeho – abych tak řekl – „otvůrku“!

– Dobrá... – *odvětil Himmler rezignovaným hlasem.*
– Je to pravda...

– Měl jste s nimi něco společného?

– Ano... – *Himmler váhal, jestli má pokračovat.*

Když to důstojník viděl, ukázal mu na balíček s pytle a potkanem, aby mu připomněl, co ho čeká, a pak mu rukou dal pokyn, aby pokračoval... Zločinec se hluboce nadechl a poté promluvil:

– Mohl bych prosím dostat sklenici vody?!

– Neuvěřitelné. Teprve jsme si začali povídat, a vám už vyschlo v krku. No to je neskutečné. Ano, dostanete vodu, ale až později. V německých táborech přece vězni také nedostali hned to, co chtěli, že?

Himmler si začal pomalu uvědomovat, kolik toho o jeho aktivitách ten anglický důstojník ví. Docházelo mu, že jediným rozumným řešením bude odpovědět na všechny otázky. Tak jako tak už neměl co ztratit...

Hlavou se mu honila jediná myšlenka, možná vlastně naděje: kdo ví, třeba se nad ním Britové smilují? Vždyť se přece v lednu 1945 pokoušel s nimi domluvit za zády samotného Adolfa Hitlera. Otázkou však bylo, kolik toho ví. Nakolik by měl popsat svou roli architekta zvrhlého systému koncentračních táborů a továren na smrt, které vznikaly v Říši a na okupovaném území, především v Polsku, a co by bylo ve vlastním zájmu lepší zatajit? Angličan jeho pochyby velmi rychle rozptýlil...

– Vidím, že jste se zamyslel! Není divu. Asi se teď v paměti probíráte minulostí a uvažujete, co bude dál. A také přemýšlíte o tom, jak moc upřímný ke mně máte být. Co se vyplatí říct, a co bude lepší vynechat? Ale nebojte se, já vám to ulehčím. O vašem působení víme díky úspěšné práci naší rozvědky podstatně více, než si myslíte. Tak například na konci ledna tohoto roku³ naši přátelé – sovětsí vojáci z 60. armády 1. ukrajinské fronty – vstoupili do Osvětimi, do tamního Konzentrationlager, tedy koncentračního tábora. Tábor v Osvětimi si jistě vybavujete, že?

– Ano...

³ Jedná se o rok 1945.

– Přesně víme, že jste se snažili zahladit stopy po vašich zvěrstvech. Ničili jste dokumentaci a celou tu zločinnou mašinérii a počítali jste s tím, že se o tom svět nikdy nedozví. To jste se ale spletli.

– Vámi zmiňovaný tábor byl situovaný poblíž Osvětimi. Dříve to bylo polské území, které bylo v roce 1939 začleněno do Německé říše.

– Ano, vím. To byl velmi vychytralý tah. V podstatě povede k tomu, že se bude v blízké budoucnosti mezi lidmi mluvit o „polských táborech smrti“, což bude zjevný, odsouzeníhodný nesmysl. O tom se ale dnes nebudeme bavit, spíše budeme mluvit o vás. Máte nějaké téma, kterým byste chtěl začít své přiznání?

– Ne. Je mi to úplně jedno. Možná jen jedna prosba... – *Himmler se na chvíli odmlčel...* – Pokud by to bylo možné, prosil bych, aby výslech probíhal ve znamení řádu a pořádku. Jak jste si již asi všiml, vždycky jsem byl známý svou láskou k perfekcionismu. „Ordnung muss sein“, čili „Pořádek musí být“ – to je jedno z mých hlavních životních hesel.

– Musím vás zklamat, Herr Heinrich. Nejsme tu na koncertě na přání, takže budu hovořit tak, jak se mi zlíbí. Samozřejmě pokud proti tomu nic nemáte...

A vlastně i pokud proti tomu něco máte, pak mně to je – s prominutím – u prdele. Přesně tak, jako jste vy měl u prdele, co se děje s lidmi, kteří se dostali do táborů smrti.

Himmler sevřel rty, aby zadržel slova, kterých by později určitě litoval. Nakonec jen mírně přikývl a naservíroval anglickému důstojníkovi vypočítavý úsměv...

– Jsem rád, že přijímáte má pravidla hry. Konec konců oba víme, že si nemůžete moc vybírat... V každém případě začneme netypicky. Dovolím si tedy otázku: kdybyste dnes měl zemřít, co by se vám jako poslední objevilo před očima?

Vůdce SS byl evidentně tímto dotazem zaskočený. Určitě očekával nějaký rozhovor o dětství, o fascinaci národním socialismem, a místo toho mělo přijít na přetřes něco, co se dotýkalo ještě nezahojených ran...

– Byl by to obraz mých milovaných dětí. Jsem o tom přesvědčen... No a sklenice vody. To si teď nejvíc přeji.

– **Přání jsou od toho, aby se plnila. Možná, že se časem podaří splnit i toto... Pojdme se ale bavit o konkrétních věcech. Musím uznat, že jste opravdu vysoký.**

– Měřím 174 centimetrů. A než se začneme bavit, chtěl bych, abyste ve svých zápisech zohlednil, že nehledě na to, co jsem dělal v dobách mládí, nebo v posledních měsících, vždy jsem měl na mysli jen jednu věc – abych jednal ve jménu ideologie a pro blaho Německa! Kdyby tomu tak nebylo, nepokoušel bych se domluvit se spojenci za zády samotného Adolfa Hitlera...

– **Herr Himmler! O těch pokusech domluvit se za zády se ještě pobavíme později. Nejdříve bych ovšem chtěl mluvit o vás. A chtěl bych se alespoň pokusit pochopit, kde se ve vás vzala tak velká nenávist vůči Židům a touha eliminovat je z Evropy.**

– Odjakživa jsem vyznával ideologii, ve které Němci hráli roli vyvolené rasy. A v průběhu let se na tomto mém způsobu přemýšlení nic nezměnilo. Tak prosté to je! Ideologie mi vykolíkovala cestu, po které jsem se měl vydat.

Celá pravda o táborech očima jejich tvůrce

*#organizace a dohled nad koncentračními tábory,
#systém trestů, #Sonderkommando,
#povstání v KT Auschwitz-Birkenau, #kápo,
#brutální lékařské experimenty, #konečné řešení,
#jak byli vražděni nevinní, #bylo možné z tábora utéct?
#návštěvy Červeného kříže v koncentračních táborech*

– Které slovo vás lépe charakterizuje? Sadista, nebo slaboch?

– Takové přirovnání si vyprošuju! Co to má znamenat?

– Pane Himmlere. Když jsme vás zadrželi, byl jste uzlíček nervů. Teď je tedy úplně zbytečné se rozčilovat...

– Ale... Himmlerovi se začala nervozitou chvěť čelist, což způsobilo, že jeho spodní zuby začaly narážet o horní a vydávaly zvuk jako z hororu. Němec ze sebe nedokázal dostat ani slovo... To agenta ještě víc nabudilo. Evidentně mu toto slovní mučení Himmlera přinášelo jakési zvrhlé uspokojení.

– Protože mlčíte, využiji příležitosti a povím vám, co si o tom myslím. Jste chodící paradox. Myslím, že jste sadista, a zároveň jste slaboch. Poslouchám ty vaše úvahy a stále nemohu pobrat, jak mohl tak spořádaný člověk vymyslet všechny ty továrny na smrt. Snažím se to pochopit, ale ať se upřímně snažím sebevíc, nedokážu to. Nebo tedy samozřejmě vím, co vás k tomu vedlo! Moc a pocit nadřazenosti.

Považujete se za příslušníka lepší rasy. A všichni ostatní jsou méněcenní, s nimiž vy, Němci, zacházíte jako s kravským lejnem! A dokonce ještě hůř, protože kravské lejno se nepoužívá k otrocké práci ve prospěch Němců!

– No dobře. Myslím, že k tomu nemám co dodat...

– Fakta, Himmlere, fakta! Cítím se nabuzený, jako před boxerským zápasem... A musím přiznat, že box miluji, a dokonce jsem ho trénoval. Buďme konkrétní! Kdy jste zřídil první německý koncentrační tábor?

– V roce 1933 tuším na konci března jsem k tomu vydal rozkaz. V Dachau. Tam jsem vybudoval ukázkový tábor, který byl vzorem pro jiná „separační místa“ tohoto typu. V Dachau jsme tábor umístili do opuštěné zbrojní továrny. Ano. Rozkaz k jeho založení jsem vydal přesně 22. března 1933. V jistém smyslu tedy byl první.

– Co zase myslíte tím „v jistém smyslu“? Mluvte jasněji, pane Himmlere!

– V pořádku, hned vám to vysvětlím. Má pochybnost vychází z toho, že jsem budoval tábor v Dachau a současně na výslovný Göringův rozkaz vznikly další dva tábory: v Oranienburgu, poblíž Berlína, a v Esterwegenu, v severním Německu u hranic s Nizozemskem.

Nejprve v těchto táborech končili naši političtí oponenti. Později, když vypukla válka, jsme do nich posílali členy odboje, spolu s válečnými zajatci. A také, samo sebou, kriminální vězně, novináře, kteří nebyli na naší straně, a jiné „zločince“.

– Ale zpátky k Dachau.

– Počátky výstavby takového tábora byly těžké. Neměl jsem s tím žádné zkušenosti, postupoval jsem metodou pokus–omyl. První, co jsem udělal, bylo, že jsem vytvořil speciální jednotku SS-Totenkopfverbände⁴. Měli do ní vstoupit esesmani, kteří se měli stát jakousi táborovou stráží. Jejich úkolem bylo hlídat vězně. Následně jsem z nich vybral důstojníka, který měl celý oddíl vést. Pak jsem jmenoval poddůstojníky. Jména neuvádím, protože by vám i tak nic neřekla. Ale možná jedno jméno zmíním.

– O koho jde?

– O Theodora Eickeho. To on položil základy k fungování táborů: vypracoval řád, administrativní pravidla, nakonec nařídil dozorcům z SS, aby k vězňům, kteří měli těžkou práci odčinit své provinění vůči Říši, nebyli shovívaví. Já osobně jsem dohlížel na výstavbu kácěček⁵. A byl jsem vlastně zodpovědný za to, co se v nich dělo.

S pomocí důvěryhodných lidí jsem vydával rozkazy, které se měly aplikovat uvnitř táborů. Například jsem v odůvodněných případech nařídil bičování, abych vyvolal strach. Dozorci měli samozřejmě přísně zakázáno o tom mluvit.

⁴ Česky „Umlčí lebky“.

⁵ Výraz dle německé zkratky KZ pro Konzentrationslager – koncentrační tábor.

– Ve státních, prореžimních médiích se také o táborech nic nepsalo?

– Zveřejnili jsme, že vznikla místa, na která budou posíláni ti, kteří porušují zákony a vyvíjejí činnost proti Říši. V našem národně socialistickém státě měl vládnout řád a pořádek a zločinci a různí výtržníci museli být přísně potrestáni. Měli být převychováni prací. A pečlivě jsem dbal na to, aby se informace o situaci v táborech nedostávaly za jejich brány. Ale samozřejmě byly domácnosti, ve kterých se o nich potichu mluvilo. Spousta firem neoficiálně využívala vězně jako levnou pracovní sílu, nebo také k tomu, aby otestovala své nové léky nebo prověřila lidskou odolnost v extrémních podmínkách. Díky tomu jsme mohli některé jedince degradovat na jejich přidělenou roli – řekněme – otroků. Kromě toho k tomu část Němců určitě přistupovala tak, že není dobré strkat nos do cizích záležitostí.

– Jaké byly tresty za vynášení informací o koncentračních táborech?

– Oficiálně se toto téma skoro neřešilo. V interních příkazech jsem naopak požadoval rázná opatření. To znamená, že v případě šíření jakýchkoli informací o táborech jsem nařídil takové osoby okamžitě zlikvidovat. Nebylo možné, aby například někdo organizoval nelegální shromáždění a na nich zveřejňoval pravdu o táborech. Takové osoby se věšely, aby se co nejrychleji utly diskuse tohoto typu.

– Pověsili jste hodně takových lidí?

– Nemyslím si. Lidé se spíš o toto téma moc nezajímali... Část Němců, a doufám, že dokonce většina, převzala naši víru, že jsme panskou rasou. A dle tohoto přesvědčení nám všechny ostatní rasy musí sloužit. Proč by tedy měli

zjišťovat detaily a zajímat se o to, co se děje s těmi lidmi, tedy lépe řečeno podlidmi nebo zrádci německého národa?

– No, já nevím... Možná kvůli nějakým zbytkům lidských citů, zbytkům lidskosti?

– Asi jste zapomněl, že byla válka a v ní nebyl prostor na lidské city...

– Ale vy sám jste říkal, že první tábor vznikl dlouho před válkou, v roce 1933. To znamená, že dalších šest let, až do roku 1939, již tato praxe běžela. Nevěřím tomu, že se v tomto období nedostaly k Němcům informace o tom, že takové tábory existují a co se v nich děje.

– Souhlasím, máte pravdu. Když velké německé firmy – možná dokonce několik desítek firem – využívaly tyto vězně, pak se zdá být logické, že se informace o existenci táborů musely dostat přes jejich zdi nebo za dráty. To je ovšem teoretická úvaha.

– Jak to bylo v praxi?

– Jak vidíte, spíše to nikoho nějak víc ne.... hmm... nevím, jaké slovo použít...

– Spíše to nikoho nějak víc nevzrušovalo. Tak jste to asi myslel... Člověk se člověku stal vlkem a hleděl si jen toho, aby se měl dobře on, a osudy ostatních ho nezajímaly...

– To tvrdíte vy.

– Vy s tím nesouhlasíte?

– To, co říkáte, je smutné...

– Ale pravdivé...

– Nevím, co k tomu víc dodat.

– Dobře, jak tedy fungovaly tábory?

– Lidi jsme si značkovali. Každý vězeň měl speciální označení. Díky tomu mohli dozorcí na dálku poznat, kdo je například homosexuál, kdo Žid a kdo kriminálník. Každá barva označovala jiný typ vězně. Homosexuály jsme tedy označovali růžovým trojúhelníkem, trestance zeleným, politické vězně červeným, svědky Jehovovy fialovým a Židy žlutým trojúhelníkem, respektive dvěma trojúhelníky tvořícími Davidovu hvězdu. Kromě toho měl každý vězeň své číslo. Dalo by se říci, že každý člověk, který se dostal do tábora, ztratil svou důstojnost, jméno a příjmení a stal se prostě číslem. V táborech navíc panovala železná disciplína. K ní samozřejmě patřily i kárné nástupy a několikahodinové stání v pozoru, přičemž vězni byli vysvlečeni donaha. To bylo na denním pořádku. Příděly jídla byly přísně omezeny. Vězni často umírali na podchlazení, hlad a vyčerpání.

– Co hrozilo za útěk z tábora?

– Začněme tím, že dozorcí byli pány nad životem a smrtí. Docházelo k situacím, kdy stačilo, aby se vězeň zle podíval na táborového dozorce nebo příslušníka SS a hned byl zastřelen nebo pověšen.

– Tedy pokud to řekneme naplno, dozorcí měli povolení zabíjet zajatce?

– Ano. Tak by se to dalo formulovat. Bičování však bylo běžnější. Kdykoliv si to někdo zasloužil, dostal trest, který byl zrovna po ruce. Když se vrátíme k útěkům: Pravdou je, že tábory byly většinou obehnány ostnatým drátem pod proudem. A pokud se někdo pokusil o útěk, riskoval, že ho u plotu usmrtí elektrický proud nebo že bude zastřelen.

Záleželo na posouzení situace a toto posouzení prováděli již dozorcí na místě.

– Slyšel jste o tom, že dozorcí často zašli ve své brutalitě daleko a ono bičování vedlo k něčí smrti?

– Oficiálně se ke mně takovéto signály nedostávaly. Na tom není vlastně nic divného, protože po několika inspekcích koncentračních táborů se mi další návštěvy přičily... Když jsem viděl ty lidské trosky, nechtěl jsem se na to dál dívat.

– A neoficiálně? Jak jste sám řekl, táboroví dozorcí byli pány nad životem a smrtí.

– Neoficiálně se ke mně samozřejmě několikrát doneslo, že dozorcí někoho popravili. Původně měli třeba někomu dát výprask v podobě dvaceti pěti ran bičem, ale nakonec ho bili tak dlouho a tvrdě, až zemřel. Nebo jiný dozorce zabil vězně, protože mu něco odsekl. V takových situacích používali dozorcí různé triky. Určitě chcete vědět, jaké...

– Rozhodně ano.

– Zaprvé, vždycky se do papírů dalo napsat, že někdo zemřel při pokusu o útěk, za což se dával trest. Pokud se pokoušel utéct, po třech slovních výstrahách „Stůj, nebo střelím!“ se na něj muselo vystřelit. Pak se do úmrtního listu zapsalo „Zastřelen při pokusu o útěk z tábora“. A tuto informaci nikdo nezpochybňoval. A pokud se pokazilo něco jiného, čili například pokud byl výprask tak brutální, že vězeň upadl na zem a dozorcí mu začali skákat po hlavě, až mu lebku rozdrtili na několik částí, pak byl zinscenován pokus o sebevraždu s následnou smrtí vězně. „Vězeň se úspěšně pokusil o sebevraždu“ – tímto konstatováním se celá záležitost uzavřela.

– Docházelo k takovým samozvaným soudům často?

– Z útržků informací, které se ke mně dostávaly, vyplývá, že často, až příliš často. Myslím si, že to byl důsledek přijetí ideologie, která jasně stanovila, že lidé věznění v táborech nejsou příslušníky panské rasy, nebo ji zradili. Abych byl konkrétní – brali jsme to tak, že tyto lidé byli něco méně. To vedlo k nárůstu agresivity mezi vězni a k vraždám, ke kterým nemělo docházet.

– Co tím myslíte?

– Abychom si rozuměli – tyto vězni, které jsme tak deptali, nevyvěsili bílou vlajku. Kdykoli jim to síly dovolily, snažili se s námi bojovat.

– Jak to dělali?

– Například se pokoušeli zaútočit na dozorce. Vzpomínám si, jak se jednou nějaký trestanci připlížili k jednomu

Himmler se baví s vězněm koncentračního tábora Dachau, který se stal vzorem pro ostatní tábory zřizované SS.

dozorci a podřízli mu hrdlo kovovým drátem. Jindy zase esesman, který se procházel po areálu, schytl ránu kládíkem, které se vězňům podařilo odnést ze stavby. Třicetiletý muž padl po úderu k zemi. Hlavu mu pak rozmílali velkým těžkým náradím. Nebo jiný příklad: Mladý esesman stál na stráži. Několik vězňů se k němu nenápadně připlížilo. Chlapec nejprve ztratil vědomí po úderu lopatou. Pak mu zločinci stejnou lopatou prorazili lebku.

– Tyto potyčky samozřejmě nezůstávaly bez odezvy.

– Pochopitelně. Esesmani je „spláceli“ stejnou mincí, ovšem i s nádavkem. Za takovéto provinění mučili celý barák, ze kterého vězni pocházeli, a mučili je tak dlouho, dokud nezemřeli. Jiným řešením bylo poprava trestanců oběšením za účasti ostatních vězňů z baráku pro výstrahu. Veškeré projevy vzdoru a neposlušnosti musely být tvrdě trestány.

– Sonderkommando. O co šlo?

Himmler byl velmi překvapen, že tato otázka padla. Nepodařilo se mu to zamaskovat a na jeho tváři se objevil velmi udivený výraz. Morrison byl spokojený. Informace, které měla britská rozvědka o koncentračních táborech, byly mnohem rozsáhlejší, než si Himmler myslel. Ted' tedy těžce vzdychl a pokračoval:

– Sonderkommanda byly speciální oddíly, tedy komanda tvořená mladými vězni, která vznikala za účelem plnění, řekněme, určitých speciálních úkolů. Byli to lidé, kteří měli na svém kontě znásilnění, loupeže, vraždy, často holdující ve větší míře alkoholu. Jednoduše řečeno byl to výběr trestanců, kteří pracovali pod kontrolou esesmanů. Museli to být urostlí, silní a zdraví muži, kteří byli schopni

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Himmlerova zpověď.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.